

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 7 februari 2020

Mål nr

Ö 4595-19

PARTER

Sökande

DAA

Ombud: Advokat HT

Motpart

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Resning

TIDIGARE AVGÖRANDE

Hovrätten över Skåne och Blekinges dom 2018-01-31 i mål B 2753-17

Dok.Id 173847

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax -	08:45–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstadamstolen.se	

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen bifaller DAAs ansökan om resning i fråga om påföljd och utvisning.

Målet ska i de resta delarna på nytt tas upp i hovrätten.

Högsta domstolens beslut den 8 januari 2020 ska bestå. Det innebär att, till dess något annat beslutas, vidare åtgärd för verkställighet av hovrättens dom den 31 januari 2018 i mål B 2753-17 såvitt avser påföljd och utvisning inte får ske.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

DAA har ansökt om resning samt yrkat att den utdömda påföljden ska mildras och beslutet om utvisning upphävas. Han har också yrkat att Högsta domstolen ska förordna att vidare verkställighet av hovrättens dom inte får ske.

Riksåklagaren har motsatt sig att DAA beviljas resning.

SKÄL

Bakgrund

1. D (tidigare A) AA dömdes av Malmö tingsrätt för grov våldtäkt vid två tillfällen, människorov, stöld, försök till utpressning, begångna i mars–april 2017, samt olovligt brukande och olovlig körning, begångna i december 2016. Påföljden bestämdes till fängelse i tre år och tre månader. DAA utvisades ur riket enligt 8 a kap. 1 § utlänningslagen (2005:716) och förbjöds att återvända hit före den 13 oktober 2032.
2. Tingsrätten inhämtade yttrande från Migrationsverket av vilket framgår att DAA sökte asyl i Sverige den 30 juni 2014 tillsammans med sin familj. Vidare framgår att han beviljades permanent uppehållstillstånd den 26 juni

2015 som alternativt skyddsbehövande i enlighet med 4 kap. 2 § första stycket första ledet utlänningslagen med hänsyn till den allmänna situationen i Syrien.

3. Hovrätten över Skåne och Blekinge ändrade tingsrättens dom endast på så sätt att påföljden, med tillämpning av 29 kap. 5 § första stycket 6 och 7 § brottsbalken, bestämdes till fängelse i fyra år och sex månader.

4. Hovrätten ansåg att den medicinska åldersundersökningen, som DAA genomgick i juli 2017, utgjorde ett godtagbart underlag för bedömningen av hans ålder. Vidare konstaterade hovrätten att Rättsmedicinalverket och vittnet, rättsläkaren Carl Johan Wingren, bedömt att undersökningen talade för att DAA var 18 år eller äldre; cirka tio procent av barn med en kronologisk ålder nära 18 år med en fullmogen tillväxtzon i nedre lårbenet och visdomstand kan komma att felbedömas.

5. Hovrätten konstaterade vidare att av DAA åberopat syriskt pass, kopia av födelsebevis och utdrag ur familjebok, enligt vilka han är född i februari 2001, hade bedömts äkta av dokumentundersökare vid gränspolisens respektive Nationellt forensiskt centrum (NFC). Enligt hovrätten var dock bevisvärdet av dessa handlingar lågt med hänsyn till att de hade undersökts utan att jämföras mot referensmaterial, eftersom sådant inte funnits tillgängligt, samt till att det var okänt vilka uppgifter som legat till grund för vad som angetts om DAAs födelseår. Hovrätten tillmätte uppgiften om DAAs födelseår i hans pass ett lägre bevisvärde än annars, eftersom han i två meddelanden till bekanta skrivit att han skulle fylla 19 år i februari 2017 och i ett av meddelandena uppmanat den ena bekanta att inte säga detta till någon eftersom han sagt till alla att han var 15 år.

6. Hovrätten konstaterade i stället att det, mot bakgrund av resultatet av den medicinska åldersundersökningen, var mest sannolikt att DAA var 18 år eller äldre.

7. När det gäller frågan om påföljd ansåg hovrätten att den samlade brottslighetens straffvärde motsvarade fängelse i tio år och att straffmättningsvärdet, med beaktande av att DAA skulle utvisas samt hans ungdom, motsvarade fängelse i fyra år och sex månader. Med hänsyn till det höga straffmättningsvärdet och brottens art fanns det enligt hovrätten särskilda skäl för att bestämma påföljden till fängelse.

8. Hovrätten fann att brottsligheten var av så allvarligt slag att det fanns starka skäl för att utvisa DAA och att frågan om verkställighetshinder fick prövas när frigivning från fängelsestraffet sker.

9. Högsta domstolen beviljade inte prövningstillstånd och hovrättens dom fick därmed laga kraft.

Resningsansökan m.m.

10. I Högsta domstolen har DAA anfört att resning ska beviljas till förmån för honom genom en analogisk tillämpning av 58 kap. 2 § 4 första ledet rättegångsbalken med hänsyn till att omständighet eller bevis som inte tidigare åberopats beträffande hans ålder sannolikt skulle ha lett till ett för honom mer gynnsamt resultat i fråga om påföljd och utvisning.

11. DAA har, till styrkande av att han är född den 22 februari 2001 och att han vid gärningstillfällena således var 16 år, åberopat

- kopia av hans fars familjebok,
- personbevis i original,
- vidimerad kopia av födelsebevis som utfärdats av sjukhus och som används inom Syrien,
- handling i original som utfärdats av hans skola i Syrien avseende inskrivning på skolan,
- födelsebevis i original som utfärdats av sjukhus och som används utanför Syrien, och

- utdrag från hans Facebook-konto, utvisande en konversation den 5 augusti 2016, av vilken det framgår att han för en vän uppgett att han är 15 år.

DAA har vidare, till styrkande av vilka handlingar som har varit möjliga för honom att inhämta och som krävs vid passansökan samt för att visa på tillförlitligheten avseende myndighetsdokument i Syrien, åberopat landinformation i form av

- Lifos, Syrien: Identitetshandlingar och andra officiella dokument, Migrationsverket, 15 november 2012, och
- Lifos, Syrien – medborgarskap och officiella dokument, Migrationsverket, 12 september 2018.

12. Riksåklagaren har förelagts att vidta utredningsåtgärder beträffande dels handlingen avseende inskrivning av DAA på skola i Syrien, dels födelsebeviset som utfärdats av sjukhus och som används utanför Syrien, i syfte att undersöka äktheten hos handlingarna.

13. Riksåklagaren har därefter gett in sakkunnigutlåtande från NFC där slutsatsen dragits att resultatet, i teknisk mening, varken talar för eller emot att skolhandlingarna är äkta (Grad 0) och att resultatet i någon mån talar för att födelsebeviset är äkta (Grad +1). Bedömningen har grundat sig bl.a. på att tillgängligt referensmaterial har saknats respektive varit mycket begränsat.

14. Enligt riksåklagaren är det inte sannolikt att de handlingar som DAA inte tidigare har åberopat utgör grund för resning.

15. Högsta domstolen har den 8 januari 2020 beslutat att någon åtgärd för verkställighet av hovrättens dom såvitt avser påföljd och utvisning tills vidare inte får ske.

Rättslig reglering och utgångspunkter för prövningen

16. Resning kan beviljas till förmån för en tilltalad om han eller hon åberopar någon omständighet eller något bevis som inte tidigare har lagts fram. Enligt huvudregeln krävs det att förebringandet av omständigheten eller beviset sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade frikännts eller till att brottet hänförts under en mildare straffbestämmelse än den som har tillämpats. (Se 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken.) Den tidigare utredningen ska i princip värderas och bedömas på det sätt som kommer till uttryck i brottmålsdomen. Den nya utredningen ska bedömas objektivt.

17. Bestämmelsen tillämpas analogiskt när omständigheten eller beviset sannolikt lett till att hovrätten skulle ha använt sig av en bestämmelse om straffmätning som varit fördelaktigare för den tilltalade. Resning har beviljats också i fråga om utvisning, när målet rests i påföljdsdelen. Ett skäl för resning kan i de fallen vara att den tilltalade har visat sig vara yngre än vad som tidigare antagits, om åldern får betydelse för påföljden eller utvisningen. (Se NJA 1989 s. 622, NJA 1991 s. 186 samt NJA 1994 s. 620 och bl.a. 29 kap. 7 §, 30 kap. 5 § och 32 kap. 5 § brottsbalken samt 8 a kap. 3 § utlänningslagen.)

18. När en ansökan om resning tar sikte på den tidigare tilltalades ålder, får den nya bevisningen och dess betydelse ses i ljuset av den prövning som rätten har haft att göra i brottmålet. Högsta domstolen har i rättsfallet ”Flyktingpojken ålder” NJA 2016 s. 719 (p. 15–23) angett att man inte kan tala om en bevisbörda för åklagaren och att det inte är adekvat att resonera i termer av ett visst beviskrav. I stället har rätten ett ansvar för att den utredning som krävs finns tillgänglig. I många fall ligger det emellertid på parterna att uppmärksamma rätten på förhållanden som kan ha betydelse. När rätten sedan sammantaget prövar hela utredningen ska den bedöma vilken ålder som är mest sannolik. Om utredningen tillåter olika slutsatser, ska rätten välja den bedömning som är förmånligast för den tilltalade.

19. En resning får därmed anses förutsätta att sökanden – i resningsbestämmelsens mening – har gjort det sannolikt att den nya bevisningen vid en objektiverad bedömning skulle ha föranlett en annan slutsats om den tilltalades ålder, om bevisningen hade lagts fram i brottmålet. Åldersfrågan skulle med andra ord ha bedömts så att den högre åldern inte skulle ha framstått som mest sannolik, antingen genom att den lägre åldern framstått som mest sannolik eller därför att utredningen tillåtit olika slutsatser. Den nya bevisningen ska alltså tillföras den samlade bedömningen och därvid kunna rubba slutsatsen om ett försteg för den högre åldern.

Bedömningen i detta fall

20. Det nya materialet ska ställas i relation till utredningen i brottmålet.

21. Den tidigare utredningen ska i princip värderas och bedömas på det sätt som kommer till uttryck i brottmålsdomen. Hovrätten har enligt domskälen grundat sin samlade slutsats om den högre åldern (18 år) främst på Rättsmedicinalverkets åldersundersökning och Carl Johan Wingrens uppgifter. Det skriftliga material i form av födelsebevis, familjebok och pass, som talat för den lägre åldern (16 år), har enligt hovrätten haft ett lågt bevisvärde.

22. Den nya utredningen ska bedömas objektiverat i resningsärendet. Det gäller främst tre dokument från Syrien, nämligen två födelsebevis utfärdade av sjukhus, varav det ena intyget undersökts och bedömts som i viss grad äkta av NFC, och intyg från en skola, ett intyg som undersökts av NFC och där resultatet varken talar för eller emot att handlingen är äkta. Samtliga dokument pekar på den lägre åldern.

23. De nya dokumenten får – sedda för sig – vid en objektiverad bedömning ges ett relativt begränsat bevisvärde, särskilt som DAA inte närmare har angett hur han har fått fram dokumenten efter hovrättens dom. I enlighet med vad som har anförts i det föregående ska dokumenten emellertid tillföras den

helhetsbedömning som ytterst avgör en domstols slutsats om den tilltalades ålder. Mot åldersundersökningen ska därmed nu vägas ett stort antal dokument med olika ursprung som alla pekar på att DAA är född vid den tidpunkt som han själv hävdar och som folkbokföringen bygger på (jfr "Den oklara identiteten" NJA 2017 s. 430).

24. Mot den bakgrunden får DAA anses ha gjort det sannolikt i resningsbestämmelsens mening att åldersbedömningen skulle ha fått ett annat utfall, utan något försteg för den högre åldern, om bedömningen hade kunnat grundas på hela det nu tillgängliga materialet.

25. Resningsansökan ska därför bifallas enligt grunderna för 58 kap. 2 § 4 första ledet rättegångsbalken i fråga om påföljd och utvisning. Målet ska i dessa delar tas upp i hovrätten.

26. Högsta domstolens beslut om inhibition rörande verkställighet av hovrättens dom ska bestå.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gudmund Toijer, Ann-Christine Lindeblad (referent), Johnny Herre, Erik Nymansson och Stefan Reimer
Föredragande justitiesekreterare: Emelie Hansell